

Tote sind nicht immer tot

Померлі не завжди мертві

Загальні відомості

Цей урок не містить граматичного матеріалу.

Вирази з діалогів

etwas nicht wissen	Weißt du das nicht?
jemandem etwas erklären:	Wie soll ich dir das erklären?

Відомості про кладовище “Доротеєнфрідхоф”

Міське кладовище “Доротеєнфрідхоф” - найвідоміше історичне кладовище в Берліні. Воно розташовано в східній частині міста, неподалік від клініки “Шаріте”. Свою назву кладовище отримало від імені дружини одного з курфюрстів. На кладовищі поховано філософів Йоганна Готліба Фіхте та Георга Вільгельма Фрідріха Гегеля, поета і драматурга Бертольта Брехта, письменників Анну Зегерс і Генріха Манна, композитора Ганса Ейслера, актрису Гелене Вайгель, борців руху опору нацистському режиму, таких як Дітріх Бонхьofer та багатьох інших.

Андреас збирається оглянути це історичне кладовище. Він пояснює Екс, чому мертві цікавлять живих.

Andreas:	Ich möchte heute auf den <i>Dorotheenfriedhof</i> gehen.
Ex:	Friedhof?
Andreas:	Dort sind die Toten begraben. Weißt du das nicht?
Ex:	Und was willst du bei toten Menschen? Mit Toten kann man doch nicht mehr sprechen!
Andreas:	Ach, Ex! Wie soll ich dir das erklären? Tote sind nicht immer tot, manche leben weiter: in meiner Erinnerung, in ihren Liedern, in ihren Texten. Kommst du mit?
Ex:	Ja, das möchte ich mal sehen. Ich war noch nie auf einem Friedhof.

Андреас і Екс зупиняються біля могил філософів Фіхте та Гегеля. Фіхте - засновник німецького класичного ідеалізму, який виводить все сутнє із свідомості. Гегель, навпаки, виходив з того, що світ існує об'єктивно й розвивається за законами діалектики.

Ex: (читає) Johann Gottlieb Fichte, 1762 – 1814.
Georg Wilhelm Friedrich Hegel, 1770 - 1831.

Потім Андреас з Екс зупиняються біля могили Бертольта Брехта і його дружини Гелене Вайгель. Брехт - відомий драматург і поет. Андреас пригадає рядки з його відомого вірша "Нащадкам", якого Брехт написав в еміграції в Данії (1933-1938).

Ex: (читає) Bertolt Brecht (1898 -1956)
Andreas: (цитує рядки з вірша Брехта "Нащадкам")
Dabei wissen wir doch:
Auch der Haß gegen die Niedrigkeit
Verzerrt die Züge.
Auch der Zorn über das Unrecht
Macht die Stimme heiser. Ach wir,
Die wir den Boden bereiten wollten für Freundlichkeit
Konnten selber nicht freundlich sein.

Ihr aber, wenn es so weit sein wird
Daß der Mensch dem Menschen ein Helfer ist
Gedenkt unsrer
Mit Nachsicht.

Гелене Вайгель була відомою актрисою. Разом з Брехтом вона заснувала театр "Берлінер ансамбль", у якому ставили п'єси Брехта. У нашому радіоуроку у виконанні Гелене Вайгель звучить пісня із спектаклю "Матінка Кураж та її діти" за п'єсою Брехта. Цей твір є хронікою Тридцятирічної війни в Німеччині. У центрі подій перебуває проста жінка, для якої головне в цій війні - вижити й зберегти своїх дітей.

Ex: (читає) Helene Weigel-Brecht (1900 - 1971)

Helene Weigel: (співає пісню, якою починається й закінчується спектакль "Матінка Кураж та її діти")

Ihr Hauptleut, laßt die Trommel ruhen
Und laßt euer Fußvolk halten an:
Mutter Courage, die kommt mit Schuhen
In denens besser laufen kann.
Mit seinen Läusen und Getieren
Bagage, Kanone und Gespann –
Soll es euch in die Schlacht maschieren
So will es gute Schuhe han.

Das Frühjahr kommt! Wach auf, du Christ!
Der Schnee schmilzt weg! Die Toten ruhn!
Und was noch nicht gestorben ist
Das macht sich auf die Socken nun.

Андреас і Екс підходять до могили Ганса Ейслера. Композитор Ейслер багато працював разом із Брехтом. На радіоуроці у виконанні Терези Гізе прозвучав уривок з “Балади про водяне колесо” із спектаклю Брехта “Круглоголові й гостроголові”.

Ex: (читає) Hanns Eisler, 1898 - 1962
Therese Giehse: (співає пісню на слова Брехта, музика - Ейслера)

Ach, wir hatten viele Herren
Hatten Tiger und Hyänen
Hatten Adler, hatten Schweine
Doch wir nährten den und jenen.
Ob sie besser waren oder schlimmer:
Ach, der Stiefel glich dem Stiefel immer
Und uns trat er. Ihr versteht: Ich meine
Daß wir keine andern Herren brauchen, sondern keine.

Freilich dreht das Rad sich immer weiter
Daß, was oben ist, nicht oben bleibt.
Aber für das Wasser unten heißt das leider
Nur: daß es das Rad halt ewig treibt

На завершення Андреас і Екс побували біля могили письменника Генріха Манна. Він помер в еміграції в Каліфорнії, так і не встигнувши повернутися на батьківщину до Німеччини. Один із найвідоміших романів письменника “Учитель Гнус” було написано в 1905 році. За цим романом у 1930 році було знято кінофільм “Блакитний ангел” з Марлен Дітріх у головній ролі. У виконанні актриси прозвучала пісня з цього фільму “Я з голови до ніг налагоджена на любов”.

Ex: (читає) Heinrich Mann, 1871 - 1950

Слова й вирази

---

der Friedhof
die Toten (множина)
manche
in meiner Erinnerung
begraben sein
weiterleben

кладовище
мертві
деякі
у моїй пам'яті
бути похованим
продовжувати жити